

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Expedita Juris Divini, Natvralis, Et Ecclesiastici Moralis Expositio

Tamburini, Tommaso

Coloniæ Agrippinæ, 1665

Divisiones Donationum Caput Secundum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40132

traditione, ut etiam appellatur promissio rei donatae, donatur enim per illam res, & simul tacite promittitur tradi.

9. Quarta est donatio perfectissima, transferens dominium simul, & possessionem, vocaturque ab iisdem Jurisperitis Donatio, quae incipit à traditione, quae certe nullam promissionem in se, ne tacite quidem imbibit, cum omnia sint jam exhibita, translatio nimirum domini, & possessionis traditio in Donatarium.

10. Ex his ergo quatuor dispositionibus, Prima, & Secunda, si sint acceptatae, quae ratione pariant obligationem, sive ex Fidelitate, sive ex Justitia, dictum est superius, cum de promissione disputatum est.

11. Tertia, si sit item acceptata, parit semper obligationem sub mortali in materia gravi; nec poterit Donans illam revocare sine iniustitia, obligaturque rei sic donatae possessionem, vel statim, vel certe praefixo tempore, si praefixum forte aliquod fuit, tradere. Ratio est manifesta, quia per hanc Donationem translaturum est dominium in Donatarium, sive perfectè, sive initiativè juxta varios dicendi modos jam explicatos. Ergo Donatario sua res tradi semper debet ex Justitia, praescindendo à causis, propter quas ejusmodi Donatio revocari potest, de quibus inferius dicendum erit.

12. Quarta denique semper, pari, immo fortiori modo, parit obligationem sub mortali, non molestandi unquam Donatarium; res enim donata non solum est in dominio, sed etiam in legitima possessione Donatarii, praescindendo item à causis, ob quas possit revocari, de quibus inferius.

C A P U T II.

De divisionibus Donationum.

§. I.

Tres principales divisiones Donationum.

1. **P**rima divisio. Alia est Donatio merè gratuita, quae scilicet, nulla praecedente obligatione, & prorsus sine ullis meritis Donatarii, exhibetur à Donatore. Alia remuneratoria, quae scilicet sit ex aliqua obligatione, non quidem Justitiae, sed

gratitudinis, quae virtus tendit ad remuneranda beneficia juxta eorum mensuram; Beneficia, inquam, jam facta, non facienda, de qua re lege Dianam. Ad Donationem autem remune-
a Dianam
B. r. r. r.
fol. 117. r.
Naldam

2. *Secunda Divisio.* Alia est pura, id est sine ulla conditione, seu limitatione. Alia non
est
b. l. l. m.
c. l. l. m. r. f.

3. Subdividitur autem Donatio non pura in Donationem conditionalem; ut *Dono tibi equum, si hoc, vel illud facias*; & in Donationem in diem, ut *Dono tibi equum, non tunc statim, sed post meam mortem, post aliquot annos, &c.*

4. Et haec quidem Donatio *in diem*, iterum subdividitur: Alia enim est *in diem certum*, qui scilicet certo erit, sive illum determinate sciamus, quando veniet, sive ignoremus, ut *Dono tibi equum post meam mortem, vel post annos quinque*. Alia est *in diem incertum*, qui scilicet incertum est, an unquam adveniet, nam propterea ejusmodi Donatio tandem resolvitur in conditionatam, e. ut, c. Mol. et *Dono tibi equum pro eo tempore, quo nupservis, quando quo Romam adieris, &c.* sentus enim est, si 201. nupservis, si adieris Romam, &c.

5. *Tertia Divisio.* Alia est Donatio inter vivos, estque ea, qua Donator transfert Dominium rei in Donatarium in vita ipsius Donatoris, quam certe solent aliqui Donatores facere revocabiliter, ita, ut illam possint revocare, quando velint, aliqui irrevocabiliter, ita, ut eam amplius revocare non possint. Alia est Donatio causa mortis, estque ea, qua Donator transfert dominium rei donatae in diem mortis Donatarium post mortem suam, id est ipse per suam
Donat.
d.

6. Ubi vides, propriè loquendo, Donationem factam, sive in sanitate, sive in Testamento, sive in periculo mortis, &c. si per eam Donans statim transferat dominium rei, esse Donationem inter vivos, si post mortem, esse Donationem causa mortis. Lege Onnate, & negant alii aliosque, nec omittatur e Molina, qui rectè percurrit signa, & conjecturas, quibus dignoscatur, an Donatio sit inter vivos, an mortis causa, quando desunt verba expressa, quae Donationem hanc, vel illam notent. Sed certe non erit inutile hic aliqua ex dictis signis summam afferre.
287. n. 11.

Signa

Signa Donationis inter vivos, causa mortis.

7. Primo, si donas quid, sed transferendo executionem ejusmodi donationis post mortem, tuam Donationem facis inter vivos, quia jam nunc donas, & solum Donationis effectum illum, seu complementum differis, quod explicuimus c. 1. n. 1.

8. Secundo, si absolute dones, nihil aliud addendo, Donationem facis inter vivos, quia donare sine addito, est, nunc donare.

9. Tertio, si absolute dones, quando es, ægrotus, etiam cum eo periculo mortis, quo vero simile erat, te ob mortis metum fuisse inducendum ad donandum, Donationem facis inter vivos, quia etiam donare nunc potes, dum es infirmus; Si ergo aliud non expressisti, inter vivos donasti. Excepe, nisi Donator ejusmodi Donationem, quam Donatarius, nec per se, nec per legitimam personam accepit, apposuerit in Testamento, vel Codicillo; tunc enim ea Donatio induceret rationem Legati, essetque causa mortis; unde, ut mox dicentur, revocari potest.

10. Quarto, si dones cum addito, post mortem meam, vel, si ex hac infirmitate moriar, vel, si hac navigatione à vita discessero, clara est Donatio causa mortis, immò, quando in donatione facta est mortis mentio, propendendum est ad pronuntiandum, eam esse causa mortis, nisi aliud clare appareat in contrarium.

11. Quinto, si Donatio facta est coram quinque Testibus, cum solemnitate scilicet requisita à Testamento, vel Codicillo; magnum est signum, esse causa mortis: id enim persuadet solemnitas propria ultimatum voluntatum, inter quas numerandam esse Donationem causa mortis, mox dicemus §. 2. num. 10.

12. Sexto, contra, si Donatio facta est coram duobus Testibus, signum habes Donationis inter vivos, etiam si executio ejus, ut dictum est nu. septimo, differatur ad finem mortis, quia id persuadet solemnitas sufficiens ad Donationem inter vivos. Adde, semper pronuntiandum, ut actus valeat potius, quam pereat, ac periret, seu irrita esset dicta Donatio coram tam paucis Testibus facta, nisi censeretur esse inter vivos.

Quando, omnibus expensis, adhuc dubitatur qualis sit Donatio, qualis sit censenda, dixi supra. a

Quando autem dubitatur de ipsa Donationis substantia, hoc est, an ipsa fuerit facta alibi b dixi.

a L. 8. ma.

tr. 7. c. 2.

§. 1. n. 15.

b Lib. in

Decal. l. 3.

c. 7.

§. II.

Explicatur magis predicta Donationum Classes.

Res promissa uni, alteri tradita.

1. Dico Primo, si promissisti mihi acceptanti equum v.g. donare & deinde (sane cum culpa contra Promissarium superius explicata) donasti alteri eundem equum, secuta traditione, hic alter dominium habebit equi, ego autem possum dumtaxat, & debeo, habere interesse, si quod passus sum & nil præterea. Lege, quæ dixi cap. 7. de Promissione §. 5. num. 30.

Prohibita Donazione, non prohibetur remuneratio.

2. Dico Secundo, si à Principe prohibetur Donatio, ut prohibuit Clemens VIII. Religiosis Donationes, & ut prohibet Jus Civile Donationes inter Conjuges, gratuita solum prohibita censetur, non vero remuneratoria, quia hæc aliquantum deficit à propria Donatione, quæ propria, tota, quanta, quanta est, fundatur in liberalitate, nec oneri debet ex ullo debito etiam Gratiitudinis: prohibitio autem alicujus rei, cum sit odiosa, restringenda semper est ad rem maximè propriè talem. Ita Sancez, & aliique contra nonnullos ab eodem citatos. Lege etiam Delugo. d.

c Sanc. l. 6.

mar. d. 6.

3. Inquires. Si ego donavi aliquid Titio is autem ob gratitudinem aliud mihi retribuit, si deinde ego aliud quid eidem Titio donavero, estne hæc secunda Donatio remuneratoria, an gratuita?

n. 1. c. 2.

Diannap. 1.

tr. de Pau-

per Relig.

res. 15. c.

Respondeo. Est gratuita, quia tu sine ullo debito donasti Secundo: Donatio enim Titii, cum non fuerit, nisi ad te remunerandum, non potuit ponere novum debitum in te, sed extinxit suum. Quare tu Secundo, omnino gratis donasti.

16. c. p. 8.

tr. 6. resol.

115.

d Delug. d.

23. de Inst.

n. 131.

4. Quid, si Titius excessit in retribuendo?

Q q q q

Respon-

Respondeo. Tunc certe erit gratuita, & liberalis ejus Donatio secundum hunc excessum, & consequenter, secundum ejus excessum mensuram, erit remuneratoria tua secunda Donatio.

5. Subinquires. Quantum debet esse hic excessus, ut dicatur gratuita in retribuente, seu qui dici possit meritis præcedentibus non æquipollere.

Respondeo. Id certa lege definiri non potest; nam, quamvis aliqui censeant, quemcunque excessum esse gratuitum, satis enim (ajunt) per æquale sit debita retributio: aliqui vero velint gratitudinem postulare, ut plus semper reddatur, quæ est sententia Aristotelis, a & Sancti Thomæ, b quod plus

a Arist. l.

8. Etic.

b S. Th. 2.

2. 106 a.

6. cui adde

Senec. l. 1.

do Benef.

c. 18.

c Sanc. l.

mox cit. &

Dian. p. p.

tr. de Pau-

per. Relig.

ref. 16.

d Sanc. l. 8

mat. d. 6.

n. 9. & l. 1.

Consl. c. 6

dub. 2. cui

adde Dia-

nam p. 8.

tr. 6. ref.

120.

e Molin. d.

181. d. 4.

& disp.

205. &

284.

Sanchez c dicit, esse probabile, quod debeat esse, ut aliqui dixerunt, in dimidio, ut, si recepisti decem, debeas retribuere decem, & sequantur, tamen idem Sanc. d denique concludit, totum hoc prudentis arbitrio esse relinquendum, attenda præsertim qualitate Donantis; plus enim solent, ac debent Principes retribuere, quam Plebani, vel Religiosi, &c. Quod autem Religiosis, & Religioni in sit etiam debitum gratitudinis, ut juxta suam vivendi rationem debeant, sed moderate, benefactoribus retribuere, ipsum lumen naturale manifeste dicitur.

6. Dico Tertio. Est latum discrimen inter Donationem conditionalem, & inter Donationem in diem certum: Si enim sic dicas per

Donationem conditionatam: *Dono tibi equum, si moriar*, cum hæc conditio sit necessaria, verificatur, etiam nunc: Quare ex nunc debes mihi equum tradere. Si vero sic dicas sine conditione: *Dono tibi equum, quando moriar*, debebo expectare tuam mortem, ut mihi tradatur equus. Ita e Molina, apud quem alia pertinentia ad has Donationes in diem certum, vel incertum invenies.

Discrimina inter Donationes causa mortis, & inter vivos.

7. Dico quarto. Sunt denique discrimina non pauca inter Donationem inter vivos & Donationem causa mortis, quæ latè profequitur Onate. Illud autem est potissimum, nam Donatio causa mortis propriè accepta, potest semper revocari; est enim instar Testamenti, vel Legati numeraturque inter ultimas voluntates; At Donatio inter vivos propriè item accepta, rebus immutatis (de qua mutatione mox cap. 8.) revocari non potest.

8. Dixi (proprie accepta) nam, si Donatio causa mortis sumatur pro qualibet Donatione præfenti, facta ob periculum mortis, quæ tamen transferat, ex voluntate Donantis, dominium, ante ipsam mortem Donantis, jam hæc non erit essentialiter donatio causa mortis, ut patet ex ejus natura, quam explicui s. 1. num. 4. & 5. sed decideret in Donationem inter vivos. Sicut etiam, si Donatio inter vivos ita fiat, ut addatur clausula, quæ possit revocari, quando voluerit Donator, atque adeo semper ante suam mortem, jam hæc non erit essentialiter donatio inter vivos, ut patet nem ex ejus natura, quam explicui ibidem, sed degenerabit in Donationem causa mortis.

9. Quod autem Donatio propria, causa mortis, sit numeranda inter ultimas voluntates, & non sit proprie contractus inter vivos, inde probat, & merito, Onate g, quia ipsa non habet omnia signa ultimarum voluntatum: habet enim inquit, Primo, voluntatem deambulatoriam (quæ scilicet semper ante mortem potest per meram voluntatem Donantis revocari.) Secundo requirit quinque Testes. Tertio, Insinuatione non indiget. Quarto, sit plene inter absentes. Quinto, plures, qui contrahere non possunt possunt causa mortis. Sexto, denique confirmatur morte donantis, non autem antea.

10. Si Donationi causa mortis adjungatur Juramentum, quo donans promittit, illam non revocare, vel (quod in casu saltem nostro idem moraliter est) quo donans promittit cum Juramento, illam adimplere, Onate docet, revocari eam propter Religionem Juramenti amplius non posse, sed tunc degenerare à propriè dicta donatione causa mortis, & fieri donationem inter vivos. Verum de hoc

hoc Juramento non revocandi testamentum, & consequenter donationem causa mortis, vide, quæ nos alibi & diximus, & quæ dicemus *b* mox in simili.

11. De donatione causa mortis innumeris Jurisperiti late disputant, innumeriq; Theologi, quorum præcipuos citatos habes præter Onate, & Molina *d* apud Dianam *e* varias de hac dispositione facultates pereurrentem.

Donatio, non subsistente causa ipsius.

Ubi

De simili Eleemosyna, vel Legato.

12. An donatio facta ob aliquam causam, canon subsistente, sit valida?

Respondeo, necessariam esse distinctionem. Donatio enim per errorem facta, quando error cadit in substantialia, est nulla, est autem valida; quando in accidentalia, qui ibi non subsistit causa donandi, quare, nec donatio ab illa dependens, hic vero subsistit. Et ratio ulterior est, quia, non persistente causa cadente in substantialia, donans merito judicatur, nequaquam persistere in sua dispositione, at vero, non persistente causa cadente in accidentalia, quia sic levis est mutatio, in eadem dispositione merito persistere judicatur. Vide quæ in simili dixi de Promissione cap. 4. à num. 8.

13. Illud diligenter advertendum, hic, nomine substantialium intelligi omnes illas causas, quæ sunt motivæ Donationis, hoc est, quæ, si cognitæ fuissent non adesse facta non fuisset Donatio: Accidentalibus vero sunt causæ tantum impulsivæ, id est quibus cognitis non adesse, adhuc facta Donatio fuisset.

Hæc breviter innuisse sufficiat; nam multa de hoc argumento ego alibi *f* dixi.

14. Non subsistente paupertate, Sanctitate, infirmitate, an donatarius obligetur restituere ea, ad quæ donanda principaliter notus fuit donans ab his, causis, dixi item *g* alibi, ut etiam alibi de occultè defforata, si aliquid accipiat ex causa Virginitatis.

15. In dubio de animo donantis, an causa donandi fuerint motiva, an impulsiva? restituendum pro rata dubii puto.

CAPUT III.

Quis possit donare?

Donare ii possunt, qui legitime sub suo dominio, vel libera administratione rem donandam habent. Dubitatur autem de aliquibus, de quibus ego alibi per alias occasiones disputavi, quorum loca, in gratiam Lectoris, indicabo infra cap. ultimo.

Alia igitur, quæ supersunt, hic in propria sede suam tractationem merito exposcunt, & ego breviter studiose propinabo.

§. PRIMVS.

Quadam Classes Personarum quid, & quantum donare possunt?

REGES, ET PRINCIPES.

1. **R**eges, & Principes donare quidem & remunerari de suis propriis bonis libere possunt. Verum de Bonis Coronæ, quæ se habent, ut bona vinculata, & ipsis data, ad bonam administrationem, & defensionem Regni non possunt profusè donare in damnum successorum, nam propterea iidem Successores possent revocare has nimis exorbitantes donationes ex prædictis bonis factas: quod minutius, multis adductis Doctoribus, habet Diana, *b* apud quem etiam habes donationem remuneratorem Principis non immo-
8. *tr. 6. ref.*
deratam, cum transeat in contractum, revo-
18. *ib. ref.*
cari non posse, eandemque multis gaudere
122. *&*
Privilegiis. 123.

2. Illud in his dubitari solet, An, si dicti Reges, ac Principes inveniuntur ære alieno gravati, possint nihilominus donationes liberales, vel remuneratorias facere?

Respondeo, posse, sed certè limitatius. Sicut enim tunc possunt expendere ea, quæ sunt ad suum decentem statum necessaria, ita & ad has liberales, sed moderatas Donationes, quæ ad ejus decentiam sine dubio pertineant, cum non possit (ait *i* Delugo) Regia dignitas sine liberalitatis exercitio decenter sustineri. *i* Delug. *d.*
23. *de Just.*

3. Ex qua doctrina collige idem cum proportionem sentiendum de aliis Principibus Seculari-